

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 2200/2020
09.02.2022. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија Добриле Страјина, председника већа, Гордане Комненић и Драгане Миросављевић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Милош Мандић, адвокат из ..., против тужене Народне банке Србије, са седиштем у Београду, ради заштите од дискриминације, одлучујући о ревизијама странака изјављеним против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 380/18 од 27.02.2020. године, у седници одржаној 09.02.2022. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована ревизија тужиоца изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 380/18 од 27.02.2020. године.

ОДБАЦУЈЕ СЕ, као недозвољена ревизија тужене изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 380/18 од 27.02.2020. године.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Ваљеву П1 12/17 од 07.12.2017. године, ставом првим изреке, одбијен је, као неоснован захтев тужиоца којим је тражио да се утврди да је тужена дискриминаторски поступала према њему и да се наложи туженој да ради уклањања последица дискриминаторског поступања изврши радње омогућавања приступа тужиоцу пословним просторијама тужене у Улици краља Петра бр.12 у Београду, начином верификације ИД кардице кроз електронски систем улаза и излаза, омогућавање коришћења електронске поште кроз систем веза електронске опреме тужене и да се наложи туженој да ради уклањања последица дискриминаторског поступања изврши тужиоцу уплату износа од 81.780,00 динара, увећаног за припадајућу законску затезну камату од 10.12.2013. године, на име накнаде трошкова превоза за долазак и одлазак са рада коришћењем сопственог возила за дане проведене на раду у новембру и децембру 2013. године. Ставом другим изреке одлучено је да свака странка сноси своје трошкове.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 380/18 до 27.02.2020. године, ставом првим изреке, потврђена је првостепена пресуда у делу става првог изреке, којим је одбијен, као неоснован захтев тужиоца, којим је тражио да се наложи туженој да ради уклањања последица дискриминаторског поступања изврши радње

омогућавања коришћења електронске поште тужиоцу кроз систем веза електронске опреме тужене и да изврши исплату тужиоцу износа од 81.780,00 динара, са законском затезном каматом од 10.12.2013. године, на име накнаде трошкова превоза за долазак и одлазак са рада коришћењем сопственог возила за дане проведене на раду у новембру и децембру 2013. године и ставу другом изреке и жалба тужиоца, у том делу одбијена је, као неоснована. Ставом другим изреке преиначена је првостепена пресуда у преосталом делу става првог изреке, тако што је утврђено да је тужена дискриминаторски поступала према тужиоцу и наложено је туженој да ради уклањања последица дискриминаторског поступања изврши радњу омогућавања приступа тужиоцу пословним просторијама тужене у Улици краља Петра бр. 12 у Београду, начином верификације ИД картице кроз електронски систем улаза и излаза. Ставом трећим изреке, одбијен је, као неоснован, захтев тужиоца за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену странке су благовремено изјавиле ревизије из свих законом прописаних разлога.

Странке су поднеле и одговор на ревизију супротне стране.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду применом члана 408. Закона о парничном поступку – ЗПП („Службени гласник РС“, бр. 72/11...18/20), и утврдио да ревизија тужиоца није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности, а тужилац, иако се у ревизији позива на битне повреде одредаба парничног поступка, није указао ни на једну конкретно битну повреду поступка.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је у радном односу код тужене на неодређено време, на пословима ... у Групи за ... тужене. Тужиоцу је 03.06.2013. године онемогућено да уђе у објект тужене у Улици краља Петра број 12 у Београду употребом и верификацијом преко ИД картице кроз електронски систем улаза и излаза тужене, на начин како је до тада улазио у објект. Тужилац је 26.10.2013. године онемогућен у коришћењу електронске поште кроз систем веза електронске опреме тужене. Тужена није признала тужиоцу накнаду трошкова превоза за долазак и одлазак са рада сопственим аутомобилом за новембар и децембар 2013. године, већ му је признала трошкове превоза у висини цене карте у јавном саобраћају. Тужилац и његова супруга водили су више спорова против тужене, неки су окончани у њихову корист, а тужилац и његова супруга су враћени на посао. Тужилац је 14.03.2013. године поднео и приватну кривичну тужбу против генералног секретара тужене и директорке људских ресурса, због кривичног дела самовлашћа. Из електронске преписке тужиоца од 25.10.2013. године следи да се тужилац прво обратио генералном директору Дирекције за опште послове тужене, а затим циркуларно мејлом на адресе још 9 руководилаца тужене, обавештавајући их да је Служба људских ресурса неправилно одбила његов захтев за изостанак са рада 21.10.2013. године. У вези тога тужилац се истог дана и дописом обратио лицима којима је послао мејл, наводећи да је било места удовољењу његовом захтеву за излазак са рада 21.10.2013. године. Тужилац је 28.10.2013. године поднео захтев туженој да му се одобри накнада трошкова доласка на рад и одлазак са рада сопственим возилом због здравствених тегоба. Тужена је дописом од 13.12.2013. године обавестила тужиоца да ће му трошкови превоза бити

надокнађени у висини цене аутобуске карте. Решењем Националне службе за запошљавање од 25.11.2013. године тужиоцу је утврђен I степен тешкоћа и препрека у раду и да тужилац има статус особе са инвалидитетом која се запошљава под општим условима.

Полазећи од тако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су закључили да тужена није учинила акт дискриминације, јер понашање тужене 26.10.2013. године, када је тужилац онемогућен у коришћењу електронске поште кроз систем веза електронске опреме тужене и непризнавањем накнаде трошкова превоза за доказак и одлазак са рада сопственим аутомобилом за новембар и децембар 2013. године није било дискриминаторско, при томе су судови имали у виду да је за постојање дискриминације потребно не само неједнак третман, већ и одређено лично својство дискриминисаног лица или његово претпостављено лично својство, а које у овом случају не постоји, са којих разлога су одбили, као неоснован захтев тужиоца којим је тражио да се наложи туженој да ради отклањања последица дискриминаторског поступања изврши радње омогућавања коришћења електронске поште тужиоцу кроз систем веза електронске опреме тужене и да тужиоцу плати 81.780,00 динара, са законском затезном каматом од 10.12.2013. године, на име накнаде трошкова превоза за долазак и одлазак са рада коришћењем сопственог возила за дане проведене на раду у новембру и децембру 2013. године.

По оцени Врховног касационог суда побијаном пресудом у наведеном делу правилно је примењено материјално право код оцене о неоснованости постављеног захтева за заштиту од дискриминације.

Забрана дискриминације у области рада прописана је Уставом, а ближе је регулисана Законом о забрани дискриминације и Законом о раду. Према члану 16. став 1. Закона о забрани дискриминације, забрањена је дискриминација у области рада, односно нарушавање једнаких могућности за заснивање радног односа или уживање под једнаким условима свих права у области рада, као што су право на рад, на слободан избор запослења, на напредовање у служби, на стручно усавршавање и професионалну рехабилитацију, на једнаку накнаду за рад и једнаке вредности, на правичне и задовољавајуће услове рада, на одмор, на образовање и ступање у синдикат, као и на заштиту од незапослености. Заштиту од дискриминације из става 1. овог члана ужива лице у радном односу, лице које обавља привремене и повремене послове или послове по уговору о делу или другом уговору, лице на допунском раду, лице које обавља јавну функцију, припадник војске, лице које тражи посао, студент и ученик на пракси, лице на стручном оспособљавању и усавршавању без заснивања радног односа, волонтер и свако друго лице које по било ком основу учествује у раду. Према члану 2. Закона о забрани дискриминације појам дискриминације и дискриминаторско поступање означавају свако неоправдано прављење разлике или неједнако поступање, односно пропуштање (искључивање, ограничавање или давање првенства) у односу на лице или групе, као и на чланове њихових породица, или њима блиска лица, на отворен или прикривен начин, који се заснива на раси, боји коже, прецима, држављанству, националној припадности или етничком пореклу, језику, верским или политичким убеђењима, полу, родном идентитету, сексуалној оријентацији, имовном стању, рођењу, генетским особеностима, здравственом стању, инвалидитету, брачном и породичном статусу, осуђиваности, старосном добу, изгледу, чланству у политичким, синдикалним и другим организацијама и другим стварним, односно претпостављеним личним својствима.

Чланом 18. Закона о раду забрањена је непосредна и посредна дискриминација лица, које тражи запослење као и запослених, с обзиром на пол, рођење, језик, расу, боју коже, старост, трудноћу, здравствено стање, односно инвалидност, националну припадност, вероисповест, брачни статус, породичне обавезе, сексуално опредељење, политичко или друго уверење, социјално порекло, имовинско стање, чланство у политичким организацијама, синдикатима, или неко друго лично својство, док је чланом 19. истог закона прописано да непосредна дискриминација у смислу овог закона јесте свако поступање узроковано неким од основа из члана 18. овог закона, којим се лице које тражи запослење, као и запослени ставља у неповољнији положај у односу на друго лице у истој или сличној ситуацији.

Сагласно напред наведеном, основна карактеристика дискриминације јесте неједнако поступање у односу на друга лица у истој или сличној ситуацији по основу неког личног својства дискриминисаног лица. Тужилац је тврдио да је тужена извршила дискриминацију повређујући његова права из области рада, јер је 26.10.2013. године онемогућен у коришћењу електронске поште кроз систем веза електронске опреме тужене и стим у вези, а ради уклањања последица да му се омогући коришћење електронске поште кроз систем веза електронске опреме тужене. По оцени Врховног касационог суда, правилан је закључак нижестепених судова да у поступању тужене на наведени начин не постоји ни непосредна, ни посредна дискриминација. Тужилац је 26.10.2013. године онемогућен у коришћењу електронске поште кроз систем веза електронске опреме тужене, јер се претходни дан, 25.10.2013. године обратио прво генералном директору Дирекције за опште послове тужене, а затим циркуларно мејлом на адресе још 9 руководилаца тужене, обавештавајући их да је Служба људских ресурса неправилно одбила његов захтев за изостанак са рада 21.10.2013. године, при томе се истог дана истим лицима и писмено обратио, наводећи да је било места удовољењу његовог захтева за излазак са рада 21.10.2013. године. По оцени Врховног касационог суда, када се има у виду напред наведено, правилан је закључак нижестепених судова да напред описано понашање тужене не представља неоправдано прављење разлике или неједнако поступање према тужиоцу у односу на друге запослене, због неког његовог личног својства, односно због тога, како тврди тужилац, јер је водио судске спорове против тужене и подносио кривичне пријаве против запослених. Правилан је и закључак нижестепених судова да није повређено начело једнакости, нити је учињена дискриминација према тужиоцу због чињенице да тужена тужиоцу није признала накнаду трошкова превоза за долазак и одлазак са рада сопственим аутомобилом за новембар и децембар 2013. године, већ му је признала трошкове превоза у висини цене карте у јавном саобраћају, с обзиром да је тужена поступала у складу са чланом 8. став 4. Правилника о накнадама трошкова и другим примањима запослених у Народној банци Србије и чињенице да тужилац има статус особе са инвалидитетом, која се запошљава под општим условима, а што следи из решења Националне службе за запошљавање од 25.11.2013. године, којим је тужиоцу утврђен I степен тешкоћа и препрека у раду. Осим тога, унутрашња организација рада код послодавца представља његово аутономно право, због чега се она не може преиспитивати у судском поступку, међутим, иако се донесе незаконита одлука она не мора представљати дискриминаторно поступање послодавца према запосленом, већ је она дискриминаторна само у случају да је послодавац према једном запосленом неоправдано правио разлику у односу на остале запослене, на основу неког његовог личног својства, што у овом случају није реч.

Стога, супротно наводима ревизије, радње тужене које је тужилац означио као дискриминаторско поступање не могу се квалификовати као дискриминација у смислу наведених законских норми, јер се у овом случају не ради о неједнаком поступању тужене у односу на друга лица у истој или сличној ситуацији по основу неког личног својства тужиоца.

Са напред наведених разлога, применом члана 414. ЗПП, одлучено је као у ставу првом изреке.

Врховни касациони суд је испитао дозвољеност ревизије тужене у смислу члана 410. став 2. ЗПП и оценио да је ревизија недозвољена, јер је изјављена од стране неовлашћеног лица.

Чланом 95. став 1. Устава Републике Србије прописано је да је Народна банка Србије централна банка Републике Србије, да је самостална и да подлеже надзору Народне скупштине, којој и одговара, ставом 2. да Народном банком Србије руководи гувернер, кога бира Народна скупштина, а ставом 3. да се о Народној банци Србије доноси закон.

Чланом 5. став 1. Закона о Народној банци Србије („Службени гласник РС“, бр. 72/03... 44/18), Народна банка Србије је правно лице, а према члану 9. истог закона Народном банком Србије руководи гувернер Народне банке Србије, који је заступа и представља.

Чланом 7. Статута Народне банке Србије („Службени гласник РС“, бр. 12/13 ... 50/18), гувернер Народне банке Србије може запослене и лица која нису запослени у Народној банци Србије да овласти да заступају Народну банку Србије пред судовима и/или другим органима и организацијама, као и у заштити њених имовинских и других интереса у земљи и иностранству.

Користећи овакво овлашћење гувернер издаје лицима која су запослена у Народној банци Србији овлашћења да у поступку пред судом заступају, као и да у име Народне банке изјављују ревизију и друга ванредна правна средства Врховном касационом суду. Међутим, чланом 1. Закона о парничном поступку, прописано је да се тим законом уређују правила поступка за пружање судске правне заштите по којима се поступа и одлучује у парницама за решавање спорова насталих поводом повреде права личности, спорова из породичних, радних, привредних, имовинскоправних и других грађанско-правних односа, осим спорова за које је посебним законом прописана друга врста поступка. Ова одредба одређује као основни, па и једини пропис који уређује поступак, када се ради о врсти спорова који су наведени. Стога, сва правила поступка прописана тим законом морају да имају приоритет у односу на нека друга правила поступка, која су евентуално прописана посебним законом. Доследном применом наведеног става следи да се одредба члана 85. став 7. Закона о парничном поступку, по којој се заступање Републике Србије и њених органа, јединица територијалне аутономије и локалне самоуправе уређује посебним прописима, мора тумачити са аспекта Закона о парничном поступку, а који је у ставу 6. истог члана утврдио принцип да странке мора заступати адвокат у поступку по ванредним правним лековима, изузев ако је сам адвокат.

Чланом 11. став 1. Закона о правобранилаштву („Службени гласник РС“ број 55/14), прописано је да је Државно правобранилаштво заступник Републике Србије у правним поступцима пред судовима, арбитражама, органима управе и другим надлежним органима, када Република Србија има положај странке или умешача о чијим правима и обавезама се одлучује у том поступку, а ставом 2. да Државно правобранилаштво пред судовима, арбитражама, органима управе и другим надлежним органима заступа државне органе и посебне организације који немају својство правног лица, државне органе и посебне организације који имају својство правног лица, а чије се финансирање обезбеђује из буџета Републике Србије и јавне установе чији је оснивач Република Србија, а чије се финансирање обезбеђује из буџета Републике Србије, у правним поступцима у којима ови субјекти учествују као странке или умешачи о чијим имовинским правима и обавезама се одлучује у том поступку. Према ставу 3. истог члана Државно правобранилаштво може на основу посебно датог пуномоћја заступати у поступку пред судовима, арбитражама, органима управе и другим надлежним органима и друга правна лица чији је оснивач Република Србија. Ставом 4. истог члана, прописано је да је Државно правобранилаштво овлашћено да предузима заступање под истим условима као и адвокат, када је прописано да је у одређеном поступку или за предузимање само одређене радње у поступку обавезно заступање странке од стране адвоката.

Из напред наведеног следи да је Народна банка Србије самосталан и независан државни орган, а да Државни правобранилац, који заступа Републику Србију и њене органе заступа и Народну банку Србије у својству пуномоћника, с тим да пуномоћје издаје надлежни орган Народне банке Србије, односно гувернер или лице које је на то овлашћено.

Имајући у виду да у овој правној ствари ревизија није изјављена од стране Државног правобранилаштва као пуномоћника тужене, већ да је ревизију у име тужене изјавило лице запослено у том органу, то је применом члана 410. став 2. тачка 2. ЗПП ревизија тужене недозвољена.

Због непостојања општих услова од којих зависи право на ревизију, нема ни услова за оцену основаности ревизије, и у ситуацији када је након што је ревизију у име тужене изјавило лице запослено у том органу достављен поднесак Државног правобранилаштва, којим је обавестило суд да ће даље да заступа Народну банку Србије по ванредним правним лековима, да одобрава све радње које је у досадашњем току поступка предузела тужена и да се придружује свим наводима из поднете ревизије, уз приложено пуномоћје, с обзиром да је то у супротности са одредбама Закона о парничном поступку.

С обзиром на то да ревизија тужене није дозвољена, то је на основу члана 413. ЗПП, одлучено као у ставу другом изреке.

**Председник већа - судија
Добрила Страјина, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић